

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS

Miljøvernavdelingen

Adressater etter liste

Deres ref.:	Deres dato:	Vår ref.:	Saksbehandler:	Dato:
		2012/11001-2 M-NA	Catrine Curle	18.06.2012

INFORMASJON TIL KOMMUNER I OSLO OG AKERSHUS OM DEN UTVALGTE NATURTYPEN HUL EIK

I mai 2011 ble de første forskriftene om prioriterte arter og utvalgte naturtyper vedtatt. Fylkesmannen sendte i den forbindelse ut brev til alle kommuner med informasjon om forskriftene den 5.10.2011. Vi har i løpet av året fått mange henvendelser fra kommuner om forskriftene, og spesielt om forskriften for hule eiker. Vi opplever at kommunene i stor grad gjør en god jobb med å forvalte utvalgte naturtyper, men at det er noen problemstillinger som stadig dukker opp. Vi velger derfor gjennom dette brevet å gi mer informasjon om hule eiker. Det vil etter sommeren bli sendt informasjon til alle grunneiere som vi vet har eiketrær som omfattes av forskriften. Her vil det ligge ved en brosjyre om eik som utvalg naturtype. Kommunene vil også få denne informasjonen og brosjyren. Ta gjerne kontakt med oss om dere ønsker å gi innspill til denne informasjonen, eventuelt om kommunen har oppdatert informasjon om hule eiker og grunneiere.

Regelverket om hule eiker

Reglene om utvalgte naturtyper har virket i ett år nå, og Direktoratet for naturforvaltning har gitt ut en veileder om utvalgte naturtyper (DN-håndbok 31-2011, vedlagt) som gir god, generell informasjon til kommunenes arbeid. Fylkesmannen vil her fremheve tre viktige punkter i regelverket:

1. Inngrep i hule eiker

Ulike regler kommer til anvendelse avhengig av hva slags tiltak som skal gjøres. Dersom man i et jord- eller skogbrukstiltak gjør inngrep i hule eiker, gjelder det egne regler i naturmangfoldloven (nml.) §§ 54 og 55. Av disse bestemmelsene følger det at inngrep i hule eiker som ikke krever tillatelse etter jord- og skogbruksregelverket, skal meldes til kommunen før tiltaket iverksettes. Tiltakshaver må ha tilbakemelding fra kommunen før tiltaket utføres. Dersom inngrepet krever tillatelse etter jord- og skogbruksregelverket, skal kommunen i den beslutningen ta særskilt hensyn til den utvalgte naturtypen, jf. nml. § 53 andre ledd.

For alle andre tiltak skal kommunen ta særskilt hensyn til utvalgte naturtyper ved utøving av offentlig myndighet, jf nml. § 53 andre og tredje ledd. Dette er en bindende retningslinje ved beslutninger som berører forekomster av utvalgte naturtyper. Det særskilte hensynet må imidlertid tilpasses skjønnsrommet i hver enkel sak. Her gir vi to eksempler:

- Byggingen av et hus krever dispensasjon fra LNF-formålet, og byggingen skjer på bekostning av en hul eik på tomte. Når kommunen vurderer en dispensasjonssøknad i

LNF-områder etter plan- og bygningsloven § 19-2, skal det i denne vurderingen tas særskilt hensyn til den utvalgte naturtypen. I slike saker kan kommunen stille vilkår om en alternativ plassering av huset eller avslå dispensasjonssøknaden på bakgrunn av det særskilte hensynet til den hule eika. Den skjønsmessige vurderingen etter pbl. § 19-2 er vid.

- Bygging av et hus er i tråd med reguleringsformålet og for øvrig lovlig, men byggingen skjer på bekostning av en hul eik på tomte. I slike saker vil skjønnsrommet til å ta særskilt hensyn til den utvalgte naturtypen være noe mindre; kommunens vurdering vil praktisk sett dreie seg om utformingen og plasseringen av huset, jf. pbl. §§ 29-1 og 29-4.

Fordi mange hule eiker står i hager, parker, langs veier og lignende, vil det kunne være en del tilfeller hvor eikene kan felles uten søknadsplikt. Felling og inngrep i en hul eik som et ”hagetiltak”, vil kunne være i strid med aktsomhetsplikten i nml. § 53 første ledd, jf. § 6, men vil ikke være søknadspliktig etter reglene i naturmangfoldloven. Brudd på aktsomhetsplikten kan sanksjoneres etter nml. §§ 69 flg. Det er viktig at grunneiere tar kontakt med kommunen før de gjør inngrep i en hul eik slik at kommunen kan gi råd om beskjæring og avbøtende tiltak for å unngå unødvendig felling. Vi antar at det blir flere slike henvendelser etter hvert som forskriften blir mer kjent – og at informasjonen som sendes ut til alle grunneiere til høsten vil bidra til økt fokus på bevaring av eldre eiketrær i vår region.

2. Arealplaner

Det er viktig at kommunen avklarer arealbruken for forekomster av utvalgte naturtyper i rettslig bindende arealplan, se nml. § 53 fjerde ledd. Dette bør gjøres både fordi det er viktig med en synlig og helhetlig forvaltning av utvalgte naturtyper, og fordi det for grunneiere og andre er behov for klare og forståelige regler. Det er et særlig behov for å klargjøre reglene om hule eiker. Som nevnt ovenfor kan den rettslige statusen for hule eiker som står i hager, parker, langs veier og lignende, være noe uklar. For å oppstille klare regler som gir grunneiere forutsigbarhet og trygghet, samt gir kommunen styringsmuligheter, bør kommunen avklare arealbruken for hule eiker i arealplan. Ved utarbeidelse av arealplan og i andre beslutninger kommunen tar, bør kommunen se hen til handlingsplan for hule eiker hvor det står beskrivelse av påvirkningsfaktorer og mulige tiltak. Kommunen må gjøre en konsekvensanalyse av hule eiker i planområdet, jf. nml. § 53 andre ledd, og i utredningen og vedtakelsen av planen klargjøre hvordan de tar særskilt hensyn til de hule eikene.

Hvordan ivareta hensynet til hule eiker i arealplaner?

I veileder om utvalgte naturtyper er det redegjort for hvordan kommunen kan avklare arealbruken for utvalgte naturtyper i arealplan.

I kommuneplanen kan dette for eksempel gjøres ved at det til arealformålet for bebyggelse og anlegg lages en bestemmelse etter pbl. § 11-9 nr. 6 som fastslår at inngrep i hule eiker ikke er tillatt. Inngrep er dermed avhengig av dispensasjon etter pbl. § 19-2. I areal som er avsatt til LNF-formål kan kommunen sette en bestemmelse som forbyr hugging av hule eiker som ikke er en del av et skog- eller jordbrukstiltak.

I reguleringsplaner kan kommuneplanens utgangspunkt videreføres og detaljeres gjennom bruk av arealformål og bestemmelser. Hvert tre kan punktmarkeres (sosi-kode 1271) og treet med tilhørende rotsone eller en større forekomst av trær kan i tillegg reguleres til grønnstruktur eller LNF-formål. Det kan videre oppstilles bestemmelser som ivaretar hensynet til den hule eika, som for eksempel forbud mot hugging eller andre tiltak innenfor

rotsonen til treet. Det kan imidlertid ikke lages bestemmelser om hule eiker som hindrer driftstiltak i skog- og jordbruket. Legg for øvrig merke til at det er egne regler om klagegangen og kunngjøring.

3. Konsekvensanalyse

Før kommunen fatter en beslutning om å gjøre inngrep i en hul eik og andre utvalgte naturtyper, må det gjøres en analyse av konsekvensene for naturtypens utbredelse og tilstand. Det skal innhentes ny kunnskap der det er nødvendig; både om den konkrete eika og naturtypens samlede belastning. De enkelte forekomster må altså ikke betraktes isolert i en kommune, men verdien må ses i et større regionalt eller nasjonalt perspektiv. I handlingsplan for hule eiker går det frem at eiker som står i tilknytning til flere eiker har større biologisk mangfold og at isolering av eiketrær er en av truslene for artene knyttet til eik.

I tråd med prinsippet i nml. § 11 vil det i utgangspunktet være tiltakshaver som har ansvaret for at det blir utarbeidet en konsekvensanalyse. Analysen må utarbeides av et uavhengig firma med kompetanse innen fagfeltet. Kommunen må sørge for at analysen og annen nødvendig kunnskap er hentet inn før de treffer en beslutning.

For øvrig vil Fylkesmannen nevne at kommunen skal varsle Miljøverndepartementet dersom den gir tillatelse til tiltak som berører en forekomst av en utvalgt naturtype, se byggesaksforskriften § 6-5. Det er også egne regler om klagegangen og kunngjøring, se veilederen for informasjon om dette.

Kartlegging av hule eiker

I Oslo og Akershus er mange hule eiker kartlagt, men vi har ikke en fullstendig oversikt over alle forekomster. I 2012 har Nesodden, Frogn, Asker og Vestby fått midler til å kartlegge hule eiker. Tidligere kartlegginger ligger i Naturbase (<http://dnweb12.dirnat.no/wmsdn/unpa.asp>). Dersom kommunen har informasjon om hule eiker som ikke er lagt inn i Naturbase, ber vi om at informasjonen sendes til oss slik at vi kan tilgjengeliggjøre den gjennom Naturbase. Vi vil oppfordre kommunene til å kartlegge hule eiker og minner om at det er mulig å søke midler til naturtypekartlegging fra Fylkesmannen. Vi anbefaler kommunene om å prioritere kartlegging av hule eiker i områder som er satt av til byggeformål.

Skjøtsel og tilskudd

Det kan være nødvendig med skjøtsel av store eiker. Eksempler på skjøtsel vil være fristilling eller kroneavlastning. Kommuner, grunneiere, lag og foreninger kan søke om tilskudd til skjøtsel av hule eiker gjennom Tilskuddsordning for utvalgte naturtyper (<http://www.dirnat.no/forvaltning/tilskuddsordninger/>). Kroneavlastning og sikkerhetsbeskjæring bør alltid vurderes som et alternativ til hogst av trær som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko.

Informasjon

Fylkesmannen i Oslo og Akershus utarbeider som nevnt i disse dager en informasjonsbrosjyre om hule eiker. I brosjyren vil det være informasjon om hul eik som naturtype og hvorfor den

er så spesiell og viktig, hvilken betydning forskriften for hule eik har for grunneiere og hvordan man kan ivareta eika på best mulig måte. Brosjyren vil bli ferdigstilt i løpet av sensommeren/høsten, og vi vil da sende den til alle kjente grunneiere som har hule eik. Kommunene vil også få brosjyren, og kan bestille et større opplag om ønskelig.

Fylkesmannen har informert om forskrift om utvalgte naturtyper og prioriterte arter gjennom annonse i Aftenposten og på nettsidene. Vi ser at noen kommuner er flinke til å informere om utvalgte naturtyper gjennom egne nettsider og lokal media, og vi oppfordrer kommunene til å fortsette med dette da lokal informasjon når flere.

For mer informasjon om hule eiker viser vi til

- Handlingsplan for hule eiker. DN rapport under utarbeidelse:
<http://www.dirnat.no/content/500041328/Handlingsplaner-under-utarbeidelse>
- Hule eiker – et hotspot-habitat. NINA Rapport 710:
<http://nina.no/archive/nina/PppBasePdf/rapport/2011/710.pdf>

Vedlegg: Veileder til forskrift om utvalgte naturtyper (finnes også elektronisk her:
<http://www.dirnat.no/content/500043377/Veileder-til-forskrift-om-utvalgte-naturtyper>)

Med hilsen

Maren Esmark
seksjonssjef

Catrine Curle
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Mottakere:

Asker kommune	Postboks 353	1372	Asker
Ullensaker kommune	Postboks 470	2051	Jessheim
Nittedal kommune	Postboks 63	1483	HAGAN
Gjerdrum kommune	Postboks 10	2024	Gjerdrum
Nes kommune	Postboks 114	2151	ÅRNES
Lørenskog kommune	Rådhuset	1470	Lørenskog
Oppegård kommune	Postboks 510	1411	Kolbotn
Rælingen kommune	Postboks 100	2025	Fjerdingby
Nesodden kommune	Postboks 123	1451	Nesoddtangen
Oslo kommune	Rådhuset	0037	Oslo
Fet kommune	Postboks 100	1901	Fetsund
Ski kommune	Postboks 3010	1402	Ski
Frogn kommune	Postboks 10	1441	DRØBAK
Vestby kommune	Postboks 144	1541	VESTBY
Bærum kommune		1304	Sandvika
Nannestad kommune	Teiealleen 31	2030	Nannestad

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS

Sørum kommune	Postboks 113	1921	Sørumsand
Skedsmo kommune	Postboks 313	2001	Lillestrøm
Eidsvoll kommune	Rådhusgata 1	2080	Eidsvoll
Enebakk kommune	Prestegårdsveien 4	1912	Enebakk
Ås kommune	Postboks 195	1431	Ås
Hurdal kommune	Minneåsvegen 3	2090	Hurdal
Aurskog-Høland kommune	Rådhusveien 3	1940	Bjørkelangen

Kopi til:

Landbrukskontoret i Asker og Bærum		1304	SANDVIKA
Bymiljøetaten	Postboks 9336	0135	OSLO
Landbrukskontoret i Aurskog-Høland kommune	Rådhusveien 3	1940	BJØRKELANGEN
Landbrukskontoret i Sørum kommune	postboks 113	1921	SØRUMSAND
Landbrukskontoret i Nes kommune	Postboks 114	2151	ÅRNES
Regionkontor landbruk	Postboks 84	2001	LILLESTRØM
Landbrukskontoret i Eidsvoll kommune	Rådhusgata 1	2080	EIDSVOLL
Landbrukskontoret i Hurdal kommune	Minneåsvegen 3	2090	HURDAL
Landbrukskontoret i Enebakk kommune	Prestegårdsveien 4	1912	ENEBAKK
Landbrukskontoret i Follo	Boks 183	1431	ÅS
Landbrukskontoret i Fet kommune	postboks 100	1901	FETSUND
Resultatenhet landbruk Ullensaker og Gjerdrum	Postboks A	2051	JESSHEIM
Landbrukskontoret i Nannestad kommune	Teiealeen 31	2030	NANNESTAD